

Hradec Králové dne 24. 1. 2024
Č. j.: MZP/2023/231/1342 - Hd
Sp. zn.: ZN/MZP/2023/231/149

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo životního prostředí po provedeném správním řízení **rozhodlo podle ustanovení § 4a odst. 6** zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, v platném znění (dále i „geologický zákon“) o žádosti společnosti **Rudný průzkum Brno s.r.o.**, se sídlem Chládkova 898/2, Brno, IČO 068 15 987, o **stanovení průzkumného území Litošice** pro vyhledání a průzkum výhradního ložiska vyhrazených nerostů, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy a síru, ze dne 13. 10. 2023 takto:

Žádost společnosti Rudný průzkum Brno s.r.o. o stanovení průzkumného území Litošice se zamítá,

protože veřejný zájem na ochraně jakosti podzemních vod v dané lokalitě převyšuje zájem na dalším průzkumu a následném využití výhradního ložiska.

Odůvodnění

Ministerstvo životního prostředí, odbor výkonu státní správy III (dále i „ministerstvo“), obdrželo dne 13. 10. 2023 žádost společnosti Rudný průzkum Brno s.r.o., se sídlem Chládkova 898/2, Žabovřesky, 616 00 Brno, IČO 068 15 987 (dále i „společnost“) o stanovení průzkumného území Litošice pro vyhledání a průzkum výhradního ložiska vyhrazených nerostů, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy a síru v souladu s § 3 odst. 1 písm. c) a e) zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), v platném znění. Požadované průzkumné území bylo navrženo na území obce Litošice jako nepravidelný mnohoúhelník o 76 vrcholech, celková plocha průzkumného území Litošice je 2,271 km². Společnost v žádosti nespécifikovala, které konkrétní nerosty ze skupiny nerostů, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy a síru, by měly být předmětem vyhledávání. Společnost uvedla, že průzkum předpokládá ve čtyřech etapách. Nultá etapa již byla realizována před podáním žádosti, v této etapě byla provedena studie zaměřená na analýzu vzorků povrchových vod, aby byly stanoveny požadované hodnoty koncentrací sledovaných rizikových prvků. Tato studie nebyla k žádosti přiložena. Dále v této etapě proběhlo jednání se společností Vodovody a kanalizace Pardubice. Společnost uvedla, že provedení vrtných prací by konzultovala s touto společností.

Ministerstvo uvádí, že v nedávné době vedlo řízení o žádosti společnosti podané dne 19. 12. 2022 o stanovení průzkumného území Sovolusky pro vyhledávání a průzkum výhradního ložiska

vyhrazených nerostů, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy a síru. Plocha tohoto průzkumného území se z velké části shodovala s plochou průzkumného území (PÚ) Litošice. Toto řízení bylo ukončeno rozhodnutím ministerstva č.j.: MZP/2022/550/1493-Hd ze dne 28. 2. 2023, kterým byla žádost společnosti o stanovení PÚ Sovolusky zamítnuta podle ustanovení § 4a odst. 6 geologického zákona, protože jiný veřejný zájem, konkrétně zájem na ochraně jakosti podzemních vod, převyšoval nad zájmem na průzkumu a dalším využitím ložiska. V tomto řízení vyslovil vodoprávní úřad, kterým je Městský úřad Přelouč, nesouhlas se stanovením průzkumného území Sovolusky a současně tento vodoprávní úřad upozornil na probíhající řízení společnost Vodovody a kanalizace Pardubice, a.s. (dále i „společnost VAK“). Společnost VAK se v řízení o PÚ Sovolusky vyjádřila tak, že byla vypracována analýza rizik Ohrožení vodních zdrojů Jankovice a Brloh, ze které je zřejmé, že jakékoli geologické či těžební práce jsou v průzkumném území Sovolusky nežádoucí, neboť by došlo k ovlivnění vodního útvaru podzemních vod a následně i kvality podzemních vod ve zdrojích Ja-7 a V-3, ze kterých je dodávána voda do veřejné vodovodní sítě zásobující oblast Přeloučska. Společnost VAK vyslovila zásadní nesouhlas se stanovením průzkumného území Sovolusky. Proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o stanovení PÚ Sovolusky nebylo podáno odvolání, rozhodnutí tak nabylo právní moci dne 18. 3. 2023.

V první etapě průzkumných prací v PÚ Litošice společnost předpokládá provedení rešerší všech dostupných materiálů, ve druhé etapě by byl proveden průzkum morfologie ložiska, a to pomocí jádrových vrtů. Třetí etapa by představovala vyhodnocení dat, stanovení podmínek využitelnosti, provedení výpočtu zásob, provedení modelové studie těžby, úpravy a využití ložiska. Po celou dobu průzkumu by probíhal hydrogeologický monitoring.

Přílohou žádosti byl zákres navrhovaného průzkumného území Litošice s vyznačenými vrcholy 1 až 76.

V ploše navrhovaného průzkumného území je v surovinovém informačním systému evidován nebilancovaný zdroj pyritu Litošice – Sovolusky (č. 52113200). Dále je zde evidováno poddolované území Sovolusky u Přelouče, č. 3009, kde jsou evidovány haldy a propadliny.

Ministerstvo po obdržení žádosti nejprve podalo žádost č.j.: MZP/2023/231/1343 ze dne 16. 10. 2023 ve smyslu ustanovení § 4 odst. 3 geologického zákona o výpis z evidence Rejstříku trestů. Rejstřík trestů vydal výpis ev. č. ISRT72092/2023 ze dne 25. 10. 2023, ve kterém osvědčil, že nejsou o odsouzení společnosti Rudný průzkum Brno s.r.o. žádné informace.

V dalším kroku ministerstvo oznámilo dopisem č.j.: MZP/2023/231/1386-Hd ze dne 1. 11. 2023 zahájení řízení a vyzvalo účastníky řízení a příslušné orgány státní správy k vyjádření. Žádost společnosti tvořila přílohu tohoto oznámení. Účastníky řízení jsou podle ustanovení § 4a odst. 2 geologického zákona *žadatel, obec, na jejímž území je návrh průzkumného území nebo jeho část situována, popřípadě osoba, které zvláštní zákon postavení účastníka řízení přiznává*. Účastníkem řízení je v tomto řízení kromě společnosti obec Litošice. Ministerstvo na základě informací získaných v řízení o stanovení PÚ Sovolusky požádalo o vyjádření i společnost VAK, jako provozovatele zdrojů pitné vody Ja-7 a V-3 pro hromadné zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Ministerstvo současně požádalo společnost VAK o poskytnutí analýzy rizik Ohrožení vodních zdrojů Jankovice a Brloh. Dále ministerstvo požádalo o vyjádření i státní podnik Povodí Labe, jako správce Senického potoka, který leží v ploše PÚ Litošice.

K zahájenému řízení se vyjádřil Obvodní báňský úřad pro území krajů Královéhradeckého, Pardubického, Libereckého a Vysočina dopisem č.j.: SBS 50217/2023/OBÚ-09/1 ze dne 7. 11. 2023, kde uvedl, že k zahájenému řízení nemá připomínky.

Dále se k zahájenému řízení vyjádřilo Ministerstvo průmyslu a obchodu dopisem č.j.: MPO 106780/2023 ze dne 20. 11. 2023. Uvedlo zde, že „v místě lokalizace průzkumného území se

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

nepředpokládá výskyt nerostů s aktuálně zvláštním ekonomickým potenciálem pro národní hospodářství. Předpokládá se však výskyt kritických surovin (P, V, As a fosfátů). Při vyhodnocování výsledků geologických prací je nezbytné respektovat limity možného využití výhradních ložisek uvedené v surovinové politice státu, kap. 3.2.5., zejména s ohledem na hojný výskyt arsenu”.

Dále se k zahájenému řízení vyjádřil Městský úřad Přelouč dopisem č.j.: MUPC 19957/2023/OŽP/Ša ze dne 23. 11. 2023, ve kterém uvedl z hlediska ochrany lesa, že vrtu lze na pozemcích určených k plnění funkcí lesa umísťovat v případě, kdy plocha jednotlivého vrtu nepřesáhne 55 m². K vjezdu a stání motorových vozidel v lese a k zřizování vrtů je nutno udělení souhlasu vlastníka lesa. Dále tento orgán ochrany lesa upozornil na příslušnost Ministerstva zemědělství k vydání souhlasu k návrhům na stanovení dobývacích prostorů, jimiž mají být dotčeny pozemky určené k plnění funkcí lesa. „*Obecně vzato však lze uvést, že navrhovaný záměr bude mít nepochybně negativní vliv na les, a to již jen v podobě nezbytně nutného záboru PUPFL k realizaci zamýšlených prací*”. Z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu Městský úřad Přelouč uvedl, že zůstává v platnosti jeho vyjádření k řízení o PÚ Sovolusky. V tomto vyjádření uvedl, že k vrtům nepřesahujícím plochu 55 m² není třeba souhlasu orgánu ochrany zemědělského půdního fondu. Z hlediska ochrany přírody a krajiny Městský úřad Přelouč uvedl, že v průzkumném území nesmí dojít k poškození, zničení, k ohrožení nebo oslabení stabilizační funkce významných krajinných prvků a nesmí dojít ke změně krajinného rázu. Dále upozornil, že předpokládaný záměr je umístěn do dálkového migračního koridoru. Záměr nesmí mít negativní vliv na funkčnost a kontinuitu dálkového migračního koridoru. Z hlediska ochrany ovzduší úřad uvedl, že nesmí dojít ke snížení kvality ovzduší v dané lokalitě. Z hlediska zákona o odpadech nemá úřad k záměru připomínky. **Z hlediska ochrany vod Městský úřad Přelouč uvedl, že k žádosti o stanovení průzkumného území Litošice vydává nesouhlasné vyjádření vodoprávního úřadu.** Toto nesouhlasné vyjádření odůvodnil tím, že v oblasti se nacházejí zdroje podzemní vody pro zásobování obyvatel pitnou vodou – zdroj Ja-6 v k.ú. Jankovice u Přelouče a zdroj V-3 v k.ú. Brloh u Přelouče. Vlastníkem a provozovatelem těchto vodních zdrojů je společnost Vodovody a kanalizace Pardubice, a.s., která zadala v letech 2012–2013, z důvodu výskytu arsenu v podzemních vodách, u společnosti Vodní zdroje Ekomonitor spol. s r.o. provedení analýzy rizik Ohrožení vodních zdrojů Jankovice a Brloh. Z analýzy vyplynulo, že arsen pochází ze starých důlních prací a hald u Sovolusk, Litošic a Krasnic. Dále tento vodoprávní úřad uvedl, že jakékoli geologické či těžební práce jsou v ploše požadovaného průzkumného území z vodohospodářského hlediska nežádoucí, neboť by jimi došlo k ovlivnění útvaru podzemní vody pod ním a následně i kvality podzemní vody ve vodních zdrojích Ja-6 a V-3, ze kterých je pitnou vodou zásobováno cca 30 tisíc obyvatel. Vodoprávní úřad uvedl ještě další rizika následné těžby – ohrožení vodních útvarů povrchové vody (Senický potok, Krasnický potok, Brložský potok) – mohlo by dojít k odklonu pramenů do povodí Doubravy. Dále by mohlo dojít k ohrožení zdrojů individuálního zásobování pitnou a užitkovou vodou v obci Litošice, kde není veřejný vodovod.

Krajský úřad Pardubického kraje se vyjádřil dopisem č.j.: KrÚ 91552/2023/OŽPZ/ST ze dne 27. 11. 2023, kde z hlediska ochrany přírody uvedl, že provedení průzkumných vrtů nemůže mít významný negativní dopad na funkčnost prvků územního systému ekologické stability regionální úrovně za předpokladu, že průzkumnými pracemi nebude předcházet odstranění lesních porostů. Zamýšlenými průzkumnými pracemi nebudou ohroženy předměty ochrany žádného ze zvláště chráněných území, evropsky významné lokality či ptačí oblasti. Krajský úřad dále sdělil, že s ohledem na přílišnou obecnost žádosti není schopen posoudit, zda provedením průzkumných prací budou negativně dotčeni jedinci zvláště chráněných druhů, případně jejich stanoviště. Je velmi pravděpodobné, že v rámci průzkumného území existují biotopy zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu nemá krajský úřad proti

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

předloženému záměru námitek. Z hlediska ochrany lesa krajský úřad uvedl, že bez odnětí z PUPFL lze umístit vrty, pokud v jednotlivých případech nejde o plochu větší než 55 m². U posuzovaného záměru není plocha jednotlivých vrtů uvedena, ani není zřejmá celková výměra dotčených pozemků určených k plnění funkcí lesa.

Obec Litošice se vyjádřila dopisem ze dne 24. 11. 2023. Uvedla zde, že souhlasí s vyjádřením společnosti VAK, které tato společnost podala v řízení o stanovení PÚ Sovolusky, stejně tak souhlasí s dřívějším vyjádřením vodoprávního úřadu. Obec uvedla, že z dostupných historických údajů je známo, jak velký a dlouhotrvající negativní vliv na podzemní i povrchové vody měl geologický průzkum prováděný v místě navrhovaného průzkumného území v padesátých letech minulého století. Do podzemních vod bylo uvolněno značné množství toxických látek přírodního původu, převážně arsenu. Trvalo desítky let, než se kvalita podzemních a povrchových vod znovu stabilizovala. Obec Litošice dále uvedla, že společnost má v obchodním rejstříku zapsanou hornickou činnost a činnost prováděnou hornickým způsobem od 16. 11. 2022, dovozuje z toho, že se jedná o organizaci bez jakýchkoli zkušeností s touto činností, se základním kapitálem 10 tis. Kč. Podle názoru obce Litošice žadatel není důvěryhodným subjektem pro tak závažnou činnost. Obec dále uvedla, že žádost obsahuje velice obecná a nekonkrétní vyjádření, jako že „budou použity takové technologie, aby bylo zamezeno jakémukoliv znehodnocení vodních zdrojů“. Z popisu druhé etapy prací si nelze udělat představu o povaze a rozsahu této etapy. Obec zmínila i tvrzení žadatele, že „veškeré technické práce budou provedeny v období nejméně zatěžujícím životní prostředí“, chybí upřesnění konkrétních termínů. Dále obec upozornila na existenci regionálního biocentra RBC 920 Litošice a regionálních biokoridorů RBK 1327 Oklika-Litošice, RBK 1328 Litošice-Lichnice a RBK 1329 Ledecká obora – RK. Obec z toho dovozuje, že záměr je v rozporu se státní politikou životního prostředí, když vytváření územního systému ekologické stability je veřejným zájmem. Obec dále uvedla, že stanovení PÚ Litošice je v rozporu s veřejným zájmem na ochraně podzemních vod, na ochraně přírody, v rozporu s veřejným zájmem občanů a vlastníků nemovitostí v obci Litošice na kvalitě života v obci, na zdravé životní prostředí ve smyslu článku 35 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Dále obec uvedla, že záměr je v rozporu s právem na zachování a ochranu zdraví, ochranu investic a majetku. Veřejným zájmem je rozvoj obce, který byl po zrušení chráněného ložiskového území Litošice v roce 2002 znovu obnoven. Obec upozornila i na nedostatečnou dopravní infrastrukturu, zopakovala nebezpečí vysokého rizika pro jakost podzemních vod a zemědělské půdy, zvýšení imisí prachu a hlučnosti. Obec zastává názor, že dotčené území bylo již dostatečně prozkoumáno v polovině padesátých let 20. století. Záměr stanovení průzkumného území Litošice obec projednala na zasedání zastupitelstva obce dne 13. 11. 2023, které s tím vyslovilo nesouhlas. Obec navrhuje žádost o stanovení PÚ Litošice zamítnout.

K žádosti se vyjádřila i sousední obec Semtěš, která není účastníkem řízení. Vyjádření podala po upozornění ze strany obce Litošice. Obec Semtěš ve svém vyjádření č.j.: SEM-382/2023 ze dne 30. 11. 2023 uvedla, že obyvatelé obce Semtěš jsou pamětníci prací prováděných v dané lokalitě v roce 1957. Při provádění průzkumných prací tehdy došlo k nevratné kontaminaci vod železem a manganem v osadě Vápenka a v blízkém okolí obce Semtěš. Obec Semtěš uvedla, že opakovanými kontrolami jakosti vody v osadě Vápenka je ověřeno, že přípustné hodnoty těchto prvků v podzemní vodě jsou překročeny několikanásobně. Tehdejší těžební organizace byla nucena ztrátu vody kompenzovat a vybudovat náhradní zdroj vody pro osadu Vápenka, ovšem i v tomto náhradním zdroji je voda vhodná pouze jako užitková. Obec Semtěš dále sdělila, že v Semtěšsko – Litošicko - Sovoluském úseku jsou dochované projevy těžby a průzkumu. Nejvíce odvalů je v lesním úseku mezi osadou Vápenka, Litošicemi a Sovolusky. Dále obec Semtěš uvedla, že hodnoty koncentrace arsenu byly měřeny v říjnu 2010 a v březnu 2011 na 12 vzorcích, přitom v oblasti byly zjištěny zvýšené hodnoty arsenu v horninách a starých haldách. Maximální koncentrace byla naměřena v Litošicích. Obec Semtěš zastává názor, že ať by budoucí

těžba byla prováděna jakýmkoli způsobem, nevratně by zničila přírodní bohatství včetně podzemních vod nejen v zájmovém území k.ú. Litošice, ale i v přilehlých územích k.ú. Sovolusky, k.ú. Semtěš u Bílého Podolí, k.ú. Bílé Podolí a k.ú. Brambory, a proto zastupitelstvo obce Semtěš žádá, aby PÚ Litošice stanoveno nebylo.

Dále se k zahájenému řízení vyjádřila společnost VAK dopisem č.j.: OZ21230009 ze dne 29. 11. 2023, ve kterém uvedla, že dotčená lokalita spadá do vodního útvaru podzemních vod 65322 Krystalinikum Železných hor. Součástí tohoto vodního útvaru jsou i vodní zdroje ve vlastnictví společnosti VAK Ja-7 a V-3, ležící na území obcí Jankovice a Brloh, které jsou určené pro hromadné zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Společnost VAK k záměru uvedla, že se stanovením PÚ Litošice souhlasí za předpokladu splnění podmínek:

- v průběhu průzkumných prací nesmí dojít k narušení kolektoru, ze kterého je realizován odběr pro hromadné zásobování obyvatelstva,
- bude zpracován projekt geologických prací,
- zahájení průzkumných prací bude s dostatečným předstihem oznámeno společnosti VAK,
- průzkumné práce budou prováděny za dohledu nezávislé odborně způsobilé osoby, která by spolurozhodovala o přesné hloubkové úrovni cementace vrtů,
- součástí projektu průzkumných prací bude postup likvidace průzkumných děl,
- likvidace průzkumných děl bude provedena do 1 roku od dokončení průzkumných prací,
- v průběhu průzkumu bude monitorována jakost povrchových vod a surové vody z vrtů Ja-7 a V-3, 1 x za dva měsíce, dvěma nezávislými laboratořemi,
- společnost VAK požaduje, aby byla účastníkem vedeného řízení a následně i všech dalších řízení souvisejících s těžbou,
- platnost průzkumného území bude 5 let s možností prodloužení v souladu s geologickým zákonem,
- bude-li zjištěn vhodný zdroj pitné vody, bude příslušný vrt převeden do vlastnictví společnosti VAK,
- společnosti VAK budou zasílány průběžné i závěrečné zprávy z průzkumu.

Společnost VAK v závěru upozornila, že vrtnými pracemi by bez řádného hydrogeologického dozoru mohlo dojít k nevratnému znehodnocení vodárenských zdrojů a ohrožení dostupnosti zásobování pitnou vodou v oblasti Přeloučsko.

K zahájenému řízení se vyjádřil správce povodí a správce vodního toku Senický potok státní podnik Povodí Labe dopisem č.j.: PLa/2023/050280 ze dne 30. 11. 2023, ve kterém uvedl, že zájmová lokalita se nachází ve vodním útvaru podzemních vod 65320 Krystalinikum Železných hor a 43400 Čáslavská křída. Z hlediska správce povodí uvedl, že uvedený záměr je možný, protože lze předpokládat, že záměrem nedojde ke zhoršení chemického stavu a ekologického stavu dotčených útvarů povrchových vod a chemického stavu a kvantitativního stavu útvarů podzemních vod. Z hlediska dalších zájmů a z hlediska správce toku souhlasí se záměrem za předpokladu, že k dalším etapám průzkumu společnost předloží Povodí Labe, s.p. projekt geologických prací a analýzu dopadu na životní prostředí, a za podmínky, že průzkumem ani vlastní těžbou nedojde k negativnímu ovlivnění ustáleného režimu podzemních vod a k ovlivnění či ohrožení odběrů sloužících pro zásobování obyvatel vodou.

Ministerstvo požádalo dopisem č.j.: MZP/2023/231/1526-Hd ze dne 1. 12. 2023 Českou geologickou službu o poskytnutí analýzy rizik Ohrožení vodních zdrojů Jankovice a Brloh, kterou má tato organizace v archivu. Česká geologická služba ji ministerstvu poskytla prostřednictvím služby Úschovna.cz. Obsah analýzy rizik je uveden níže.

Ministerstvo v dalším kroku oznámilo dopisem č.j.: MZP/2023/231/1555-Hd ze dne 12. 12. 2023 účastníkům řízení, že byly shromážděny podklady pro rozhodnutí a vyzvalo je, ve smyslu

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, k vyjádření do 12. 1. 2024. Veškerá výše uvedená vyjádření tvořila přílohu tohoto oznámení, s výjimkou analýzy rizik, kterou pro velký rozsah nebylo možno zaslat prostřednictvím datových schránek. Ministerstvo dále přiložilo vlastní podklady z dříve vedených řízení, ze kterých bude vycházet: rozhodnutí Ministerstva průmyslu a obchodu č.j.:36865/97/6130 ze dne 11. 11. 1997, kterým byly vyjmuty veškeré zásoby pyritu, 292 116 kt nebilančních zásob, na výhradním ložisku Sovolusky 2, č. 3127400. Jako důvod odpisu Ministerstvo průmyslu a obchodu uvedlo, že není předpoklad jejich využití ani v budoucnu. Ministerstvo přiložilo i návrh na odepsání zásob, který podala Česká geologická služba – GEOFOND. Uvedla zde, že „*tektonika je složitá, ložisko je intenzivně provrásněno a postiženo směrnou i příčnou tektonikou, v oblasti Sovolusk je dokonce po směrné dislokaci zdvojená mocnost. Hydrogeologické poměry jsou složité*“. Ministerstvo přiložilo i vlastní rozhodnutí o zrušení chráněného ložiskového území Litošice, které v návaznosti na odpis zásob vydalo dne 27. 8. 2002 pod č.j.: 550/578/OVSS VI/02-Ti.

Ministerstvo vložilo dne 18. 12. 2023 do spisu záznam č.j.: MZP/2023/231/1566-Hd, ve kterém uvedlo, že obec Litošice si telefonicky vyžádala podklad – analýza rizik Ohrožení vodních zdrojů Jankovice a Brloh. Vzhledem k tomu, že tento podklad byl stále ještě k dispozici na internetovém portálu Úschovna.cz, bylo dohodnuto, že ministerstvo zašle obci Litošice odkaz na přístup k tomuto dokumentu. Odkaz by odeslán na e-mailovou adresu obce Litošice.

Ministerstvu byla zaslána na vědomí stížnost obcí Litošice, Semtěš, Sovolusky, Jankovice, Brambory a Bílé Podolí ze dne 19. 12. 2023, adresovaná společnosti VAK, ve které tyto obce vyslovily zásadní nesouhlas s obsahem souhlasného vyjádření společnosti VAK k vedenému řízení o stanovení PÚ Litošice. Obce požadovaly revizi tohoto vyjádření. Do dne vydání tohoto rozhodnutí ministerstvo revizi vyjádření společnosti VAK neobdrželo.

K podkladům pro rozhodnutí se vyjádřila obec Litošice dopisem ze dne 7. 1. 2024. Uvedla zde, že zásadně nesouhlasí se stanovením průzkumného území Litošice. Ztotožňuje se s vyjádřením Ministerstva průmyslu a obchodu, které mj. uvádí, že v místě se nepředpokládá výskyt nerostů s aktuálně zvláštním ekonomickým potenciálem pro národní hospodářství. Dále obec Litošice vyjádřila souhlas s vyjádřením vodoprávního úřadu. Nesouhlasí však s vyjádřením Povodí Labe, s.p., konkrétně s tvrzením, že záměrem nedojde ke zhoršení chemického stavu a ekologického potenciálu dotčených útvarů povrchových vod a chemického stavu a kvantitativního stavu útvarů podzemních vod. Dále obec Litošice zásadně nesouhlasí s vyjádřením společnosti VAK. Upozornila, že společnost VAK ve vyjádření ze dne 25. 1. 2023 vyslovila nesouhlas se stanovením PÚ Sovolusky, poté dne 29. 11. 2023 vydala souhlas se stanovením PÚ Litošice, když jedinou změnou v záměru je změna názvu průzkumného území a jeho zmenšení. Obec Litošice uvedla, že velkým nebezpečím je kontaminace vody arsenem, a to nejen v Litošicích, ale i v ostatních okolních obcích. Občané obce Litošice jsou odkázáni na vlastní zdroje pitné a užitkové vody, které jsou jakýmkoli geologickými pracemi, včetně průzkumných jádrových vrtů, velmi ohroženy. Obec Litošice požaduje, aby ministerstvo podanou žádost zamítlo.

Ministerstvo posoudilo všechny shromážděné podklady a žádost o stanovení průzkumného území Litošice zamítlo z následujících důvodů:

Podle ustanovení § 4a odst. 6 geologického zákona *Ministerstvo žádost o stanovení průzkumného území dále zamítne zejména v případě, že průzkum je v rozporu se státní surovinovou politikou, státní politikou životního prostředí, zájmy obrany státu, zahraničními závazky státu nebo pokud další veřejný zájem převyší zájem na dalším průzkumu a následném využití výhradního ložiska.*

Ministerstvo ve své úvaze vycházelo z vyjádření Městského úřadu Přelouč ze dne 6. 11. 2023, kde tento vodoprávní úřad uvedl, že se stanovením průzkumného území Sovolusky nesouhlasí. Jako důvod nesouhlasného stanoviska uvedl, že vychází zejména z ochrany útvaru podzemní vody, který je zdrojem pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. V oblasti jsou užívány dva vrty (Ja-6 a V-3) k odběru podzemních vod pro veřejné zásobování pitnou vodou; vrty provozuje společnost VAK. Vzhledem k tomu, že v těchto zdrojích bylo zjištěno malé množství arsenu, zadala společnost VAK analýzu rizik Ohrožení vodních zdrojů Jankovice a Brloh. Z této analýzy vyplynulo, že arsen pochází ze starých důlních děl a hald u Sovolusk, Litošic a Krasnic. Vodoprávní úřad uvedl, že jakékoli geologické či těžební práce v průzkumném území Sovolusky jsou nežádoucí, neboť by jimi došlo k ovlivnění útvaru podzemních vod a následně i k ovlivnění kvality podzemních vod ve zdrojích Ja-6 a V-3, ze kterých je zásobováno cca 30 tisíc obyvatel. Vliv na vodní zdroje by byl fatální a nezvratný. Dále vodoprávní úřad uvedl, že by mohlo dojít i k odklonu pramenů povrchových vod do jiného povodí, že v obci Litošice není veřejný vodovod a lidé jsou závislí na vlastních zdrojích individuálního zásobování pitnou i užitkovou vodou.

Ministerstvo rovněž uvážilo i informace poskytnuté Ministerstvem průmyslu a obchodu ve vyjádření ze dne 20. 11. 2023, ve kterém tento ústřední orgán státní správy pro tvorbu jednotné surovinové politiky rovněž upozornil na hojný výskyt arsenu a v souvislosti s tím připomněl nutnost respektovat limity možného využití rudních surovin uvedené v Surovinové politice státu. V kapitole 3.2.5. Surovinové politiky se mj. uvádí, že „*Limitujícím faktorem pro jejich případné využití je ekonomická rentabilita a využití takové těžební a úpravárenské technologie, která by neměla devastací vliv na životní prostředí*“. Ačkoli je v Surovinové politice průzkumná činnost podporována, je současně kladen důraz na dodržení požadavků na ochranu životního prostředí. Důležitá je i další informace Ministerstva průmyslu a obchodu, že v místě lokalizace průzkumného území se nepředpokládá výskyt nerostů s aktuálně zvláštním ekonomickým potenciálem pro národní hospodářství. Předpokládá se však výskyt kritických surovin (P, V, As a fosfátů).

Dále ministerstvo vycházelo z analýzy rizik Ohrožení vodních zdrojů Jankovice a Brloh, kterou zpracovala společnost Vodní zdroje Ekomonitor, spol. s r.o. v září 2013. Ministerstvo si je vědomo, že tato analýza byla zpracována pro jiné účely, než je posouzení vlivu průzkumu a případné těžby v obci Litošice, ovšem některá zjištění plynoucí z analýzy jsou platná pro širší okolí chráněných zdrojů Ja-7 a V-3, některé závěry se vztahují výslovně pro oblast obce Litošice a sousedních obcí. Ministerstvo tedy použilo pouze ty části analýzy, které jsou relevantní pro vedené řízení.

V kapitole 2.1.1.1. „*Hydrogeologická studie ohrožení jímacího území Jankovice-Brloh*“ se na str. 28 v odstavci „*Horniny*“ uvádí: „*U vzorků hornin odebraných ze starých hornických hald v Litošicích a v Semtěši byly zjištěny zvýšené hodnoty arsenu, max. v Litošicích 1 350 mg/kg, v Semtěši 284 mg/kg*“. Na str. 30 v kapitole „*Závěry a doporučení ze zpracované studie*“ se uvádí: „*Zdrojová oblast podzemních vod přítékajících k jímanému vrtu JA6 u Jankovic leží v prostoru severovýchodního svahu Železných hor. Oblast je na jihu omezena linií vedoucí přibližně od Krasnic přes Litošice ke hřbetu mezi obcí Litošice a Brložským potokem. Od tohoto hřbetu a obce Krasnice směřuje okraj zdrojové oblasti směrem na S až SSV, k čerpanému vrtu JA6. Rychlost proudění podzemní vody sestupující horninami proterozoika a paleozoika je kolem 66 m/rok. Je tedy reálné, že v současné době přítékají k vrtu JA6 podzemní vody, jejichž chemické složení se při jižním okraji výše vyčleněné oblasti formovalo v období 50. let 20. století. Z toho důvodu lze původ zvýšených koncentrací arsenu hledat v sulfidických rudách vázaných na proterozoické sedimenty v pruhu směřujícím od Chvaletic přes prostor kolem Litošic až k Sovoluskům. ... Zdrojem arsenu ve vrtu JA-6 jsou proteozoicko – paleozoické horniny z prostoru Sovolusky – Litošice – Krasnice. Značně výrazné přírodní geologické pozadí výskytu*

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

arsenu bylo dále umocněno důsledky dlouhodobé hornické činnosti ve sledovaném území (středověké dobývky, zejména dobývky z 50. let 20. století)". V doplňujícím podkladu analýzy rizik „Podpůrné geologické práce pro akci Analýza rizik Ohrožení vodních zdrojů Jankovice a Brloh“ (v příloze analýzy rizik „Jankovice_rešerše_1. etapa“) je na str. 26 obr. 15: „Schéma distribuce As ve sledované oblasti“. V textu u této mapky je uvedeno „Prostorovou informaci o zjištění arzénu a výskytech arzenopyritu podává mapka na obr. č. 15 ...“. Přitom vyznačená plocha na této mapce leží i v obci Litošice v ploše požadovaného průzkumného území. V příloze č. 10 na str. 168 analýzy rizik je uvedena mapa „Schématická mapa zájmového území s ložiskovými objekty, důlními díly, haldami a výskyty As mineralizace v území mezi Sovolusky a Přeloučí“. Z této mapy je patrné, že v ploše PÚ Litošice je rozsáhlé poddolované území, je zde vyznačeno velké množství provedených vrtů a několik důlních děl.

Kapitola 2. analýzy rizik je věnována průzkumným pracím, přitom v kapitole 2.2.4. je posouzeno šíření znečištění. Na str. 129 v kapitole 2.2.4.1. „Šíření znečištění v nesaturované zóně“, bod A. se uvádí: „Jak bylo zjištěno a potvrzeno předchozími průzkumy, ohnisko kontaminace arsenem se nachází v prostoru historické důlní těžby Sovolusky – Litošice – Krasnice a plošně v prostoru podložních paleozoickýcko-proterozoických hornin v prostoru celého jímacího území. Efekt dotace arsenu do podzemních vod je zesílen místně silně vyvinutými podélnými i příčnými tektonickými poruchami“. V odstavci „Migrace kontaminace manipulací se znečištěnou zeminou“ se uvádí „Rozšíření kontaminace manipulací se znečištěnou zeminou je možné především v budoucnosti, a to především při provádění zemních odtěžovacích či hornických prací v prostoru stávajících rudních ložisek a hornických reliktů a při neodborném nakládání s vytěženými kontaminovanými zeminami, protože v některých ohniscích je obsah arsenu (i dalších těžkých kovů) v zemině vysoký. Při narušení svrchní vrstvy půd a zpevněných povrchů nad ohnisky je pravděpodobná i migrace kontaminantů do okolí vzduchem. Při provádění zemních prací a především při nesprávné manipulaci s kontaminovanými zeminami, může dojít k rozvlečení kontaminace“. Šíření znečištění v saturované zóně je popsáno v kap. 2.2.4.2 na str. 130 „Znečištění se po přestupu z ohnisek kontaminace nesaturované zóny do podzemní vody dále šíří ve směru jejího proudění. Rozpustnost těžkých kovů v podzemní vodě, jejich mobilita a migrační schopnost bývá značně ovlivněna, resp. zvýšena nízkým pH a záporným redox potenciálem (eH). Oxidací pyritu (FeS_2), zejména za spolupůsobení vody, dochází k uvolnění kovu, konkrétně železa, do značně kyselého prostředí. Obdobně oxidují i ostatní sulfidy těžkých kovů (As, Pb, Ni, Cd, Cu, V, ...), které jsou běžně v hojné míře v pyritu přítomny. ... Oxidace pyritu a dalších sulfidických minerálů kyslíkem má výrazný dopad na životní prostředí a hraje klíčovou roli v odvodňování kyselých vod z důlních děl. Výsledkem jsou zvýšené koncentrace sulfátů, železa a těžkých kovů v podzemní vodě“. Na str. 134 v kapitole 2.2.4.4. „Charakteristika vývoje znečištění ...“ se uvádí „Z výsledků laboratorních analýz je patrné, že na lokalitě byla prokázána kontaminace arsenem v zemině, v podzemní vodě, povrchové vodě i v potočnických (říčních) sedimentech. Při vyšších koncentracích a za nepříznivých fyzikálně-chemických podmínek může arsen představovat významné a dlouhodobé ohrožení životního prostředí, zejména zemin a podzemních vod“. V kapitole 3. Hodnocení rizika byl jako jeden ze zdrojů znečištění vytipován „prostor hald, odvalů a výsypek z historické hornické činnosti v prostoru Sovolusky – Litošice – Krasnice, především po průzkumu pyritů z 50. let minulého století“. Na str. 141 se uvádí, že „Příjemci rizik jsou odběratelé pitné vody ze skupinového vodovodu Přelouč ... Dalšími příjemci rizik jsou obyvatelé obcí v předmětném území využívající podzemní vodu k zálivce“.

Na str. 149 v kapitole 5. je uveden Závěr, kde se mj. uvádí: „Na základě vyhodnocení výsledků lze konstatovat, že úroveň kontaminace zemin, podzemních a povrchových vod a potočnických sedimentů koresponduje se závěry v minulosti realizovaných prací. Předmětná kontaminace je soustředěna především v prostoru hald, odvalů a výsypek z historické hornické činnosti v prostoru Sovolusky – Litošice – Krasnice. ... Na šíření arsenu v podzemních vodách mají vliv následující mechanismy: ... Předpokládaným zdrojem kontaminace jsou haldy po průzkumu

pyritů z 50. let minulého století, případně těžba limonitických rud v prostoru mezi Sovolusky a Litošicemi.

Ministerstvo dále uvádí, že v příloze 06 Rešerše 1. etapa je obsažena příloha č. 7 – Seznam posudků Geofondu. Z této přílohy je zřejmé, že v archivu České geologické služby je zařazeno 25 zpráv o geologických či hydrogeologických průzkumech v obci Litošice, další průzkumy v dané oblasti jsou obsaženy ve zprávách zařazených pod sousední obce, především Sovolusky.

Ministerstvo po zvážení uvedených skutečností dospělo ke zjištění, že jakost podzemních vod by byla prováděním technických průzkumných prací a následnou těžbou ohrožena. Dále ministerstvo v řízení zjistilo (z vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu, z odůvodnění návrhu na odpis geologických zásob pyritu na ložisku Sovolusky 2, z analýzy rizik), že geologická prozkoumanost dané oblasti je již v současné době podrobná a dostatečná k vytvoření závěru, že veřejný zájem na ochraně jakosti podzemních vod, které jsou v daném případě zdrojem zásobování pitnou vodou obyvatel v obci Litošice, zdrojem užitkové vody obyvatel v sousedních obcích a dále je i zdrojem veřejného zásobování (vrty Ja-7 a V-3) pitnou vodou pro oblast Přeloučsko, převyšuje zájem na dalším průzkumu a zájem na následném využití výhradního ložiska vyhrazených nerostů, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy a síru, v průzkumném území Litošice.

Ministerstvo zdůrazňuje, že ochrana jakosti podzemních vod je veřejným zájmem bez ohledu na to, zda jsou tyto vody v dané době zdrojem zásobování pitnou vodou obyvatelstva či nikoliv.

Ministerstvo se samostatně nevyjadřuje k námitkám obce Litošice, a to z toho důvodu, že jejímu požadavku, aby byla žádost zamítnuta, vyhovělo.

K vyjádření společnosti VAK ze dne 29. 11. 2023 ministerstvo uvádí, že z něho nevycházelo. Ačkoli společnost VAK není účastníkem řízení, ministerstvu je z vlastní úřední činnosti známo (viz výše), že by přesto mohly být oprávněné zájmy této společnosti rozhodnutím, pokud by bylo PÚ Litošice stanoveno, přímo dotčeny. Z toho důvodu dalo ministerstvo společnosti VAK prostor vyjádřit se k vedenému řízení. Kromě toho ministerstvo je povinno rozhodovat na základě přesně a úplně zjištěného stavu věci, z toho důvodu oslovilo i tento subjekt, který má o jakosti podzemních vod v dané oblasti podrobné informace. Vzhledem k tomu, že společnost VAK vyslovila se záměrem stanovení PÚ Litošice souhlas, byť s podmínkami, ministerstvo vzalo toto vyjádření na vědomí a dále se jím nezabývalo. K požadavku společnosti VAK, aby byla zahrnuta do okruhu účastníků řízení, ministerstvo uvádí, že okruh účastníků řízení o stanovení průzkumného území stanoví geologický zákon (viz výše), tedy obecná pravidla pro stanovení účastníků řízení daná správním řádem se v tomto případě nepoužijí. Ministerstvo však o tomto rozhodnutí vyrozumí společnost VAK poté, kdy rozhodnutí nabyde právní moci.

Ministerstvo nevycházelo ani z vyjádření podniku Povodí Labe, státní podnik ze dne 30. 11. 2023, neboť neuvedl, že by měly být stanovením průzkumného území dotčeny zájmy dané platným Národním plánem povodí Labe a Plánem dílčího povodí Horního a středního Labe. Nejedná se o účastníka řízení a ministerstvo tento subjekt oslovilo pouze z toho důvodu, aby zjistilo veškeré zájmy, které by stanovením PÚ Litošice mohly být případně dotčeny. Pokud nejsou, nebo se podnik Povodí Labe domnívá, že nejsou, jeho zájmy dotčeny, ministerstvo k tomuto vyjádření nepřihlíží. Povinnost ochrany veřejných zájmů, které převýší zájem na dalším průzkumu a následném využití výhradního ložiska, plyne ministerstvu z geologického zákona, a to bez ohledu na to, zda subjekty, kterých se daný zájem týká, by stanovení PÚ tolerovaly.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 152 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 81 odst. 1 správního řádu podat rozklad. Lhůta pro podání rozkladu činí 15 dnů od oznámení rozhodnutí; první den lhůty je následující den po dni oznámení rozhodnutí. Rozklad se podává k ministru životního prostředí prostřednictvím Ministerstva životního prostředí, pracoviště Resslova 1229/2a, Hradec Králové.

Ing. Libor Hejduk
ředitel odboru výkonu státní správy III
podepsáno elektronicky

Rozdělovník

Účastník řízení:

- Rudný průzkum Brno s.r.o., Chládkova 898/2, Žabovřesky, 616 00 Brno
- Obec Litošice, Litošice 27, 535 01 Přelouč

Na vědomí: (po nabytí právní moci)

- Obvodní báňský úřad pro území krajů Královéhradeckého, Pardubického, Libereckého a Vysočina, Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové
- Krajský úřad Pardubického kraje, OŽPZ
- MŽP, odbor geologie, Vršovická 65, Praha 10, Vršovice
- Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor hornictví, Na Františku 32, 110 15 Praha 1
- Česká geologická služba, s.p.o., Klárov 3/131, 181 21 Praha 1
- Městský úřad Přelouč, odbor životního prostředí, oddělení vodního hospodářství
- Vodovody a kanalizace Pardubice, a.s., Zelené předměstí, Teplého 2014, 530 02 Pardubice
- Povodí Labe, s.p., Víta Nejedlého 951/8, 500 03 Hradec Králové